

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jaspersse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 466040. — Telefoon 2424. BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES. Ingevolge papieraanwijzing B.P.P. no. 3266 verschijnt deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 x 41 1/2 cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertenties: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de synodocratie, 32. — Uit de Schrift: Zie, dagen komen (Jer. 30:3; 31:27, 31, 38). Op en om 't kerkplein: De kerk als organisme en de kerk als instituut. — Kerkelijk leven: Calvin over het dogma aangaande de wedergeboorte der kinderen; Dr Greydanus-nummer; De kerkeraad in actie; Prof. Dr H. H. Kuyper's houding tijdens den oorlog; Candidaatsexamen; Een blijk van broederlijke liefde in den vorm van een dagvaarding; Prov. Diacon. Conferentie Gelderland en Overijssel. — Opv. en Onderwijs: De christelijke school in dezen tijd, 1. — Boekbespreking. — Groninger Brieven. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

BEZWAARDEN OVER en onder de synodocratie. 32

De „draai“ van Dr Schippers.

In het jaar 1944 — zoo zagen we drie weken geleden — vielen de groote beslissingen in de Gereformeerde Kerken. De „leer“ werd toen met de grootst mogelijke duidelijkheid vastgesteld en met de grootst mogelijke kracht bindend verklaard.

Het sprak toen vanzelf; het was immers eenvoudig het vervullen van een opdracht des Heeren, dat ieder kerklid daartegenover een duidelijke en voor God verantwoorde positie moest innemen. En dat degenen, die zich publiek voor de synodale uitspraken hadden laten hooren en speciaal zij, die daartegen bezwaarschriften hadden opgesteld en ingediend, ook weer publiek rekenschap van hun gevoelen moesten afleggen.

We willen daarom trent — blijvend binnen den kring der beoefenaren van de Wijsbegeerte der Wetsidee — een en ander vertellen.

En we zullen dat doende allereerst onze aandacht wijden aan dr Schippers. Was hij niet een van het bekende vijftal, dat een bezwaarschrift tegen de leeruitspraken had ingediend?

Inderdaad — dr Schippers heeft zich na de groote beslissingen van 1944 uitgesproken, duidelijk en publiek.

In Augustus van dat jaar had hij als laatste acte van een langdurig en consequent verzet tegen wat de Synodes in de kerken wenschten in te voeren, de „Acte van Vrijmaking“ bij zijn kerkeraad ingediend. Dat was een besliste en duidelijke daad.

En deze zijn daad had te grooter betekenis, omdat hij alléén en in het werkverband van den Amersfoortschen kring, de gansche kwestie met al haar achtergronden en aspecten grondig had bestudeerd. Nadat hij evenwel zóó gesproken had, kwam plotseling een geweldige kentering, we kunnen wel zeggen: een radicale verandering, een algeheele ommekeer in zijn houding.

In het begin van September verscheen namelijk plotseling een „verklaring“ van hem — ze was mede-ondertekend door ds Bouwmeester — in de pers, waarin hij de mededeeling deed, dat hij zijn ondertekening van genoemde Acte terugnam. En deze mededeeling kwam als eind van een uiteenzetting, waarin hij van zijn totale ommekeer ten aanzien van de leeruitspraken rekenschap aflegde.

Het spreekt van zelf, dat dit stuk van groote betekenis moet worden geacht. Het is immers geen kleinigheid als een man van de kerkelijke en de theologische statuut van dr Schippers ten aanzien van een kwestie waarmee hij zich zoo lang en zoo intensief had bezig gehouden zoo plotseling en zoo radicaal van standpunt verandert.

Wat was dan wel geschied?

Niets minder dan dit, dat dr Schippers tot het inzicht was gekomen, dat hij de verklaring van 1942, en die van 1905, zooals deze door de synodes van 1942/43 was geïnterpreteerd; de verklaring, dat we de kinderen der geloovigen voor wedergeboren — dus voor kinderen, die reeds wedergeboren zijn, voor kinderen in welke de wedergeboorte reeds een feit is geworden — NOOIT GOED HAD BEGREPEN!

Dr Schippers had evenals bovelen die verklaring steeds gelezen zooals ze daar staat: zoo namelijk, dat we de kinderen der geloovigen moeten houden voor kinderen, die reeds „een nieuw hart“ hebben! „Wedergeboren“ — schoolkinderen weten dat — is immers een verleden deelwoord, dat aangeeft, dat de daarin genoemde werking reeds is geschied, reeds een feit is. En daarvan uitgaande had hij — weer net als zoo heel velen — gezegd: er is in die verklaring van 1905, zooals de synodes van 1942 en '43 haar lezen, een tegenstrijdigheid! Want in den „kop“ daarvan wordt gezegd, dat de Heere wil, dat we alle kinderen van de kerk voor reeds-wedergeboren-kinderen moeten houden: allemaal en ook een ieder afzonderlijk — maar in den „staart“ wordt verzekerd, dat de Heere er ons niets, volstrekt niets, van vertelt, wanneer Hij die kinderen wederbaart! En, nietwaar: dat klopt niet met elkaar. Als de Heere zegt: ik verzwijk volstrekt wanneer ik de kinderen van de geloovigen wederbaar — en de Heere verzwijgt bovendien óók nog volstrekt welke kinderen Hij eventueel zal wederbaren — dan kan de Heere ons toch niet bevelen, dat we ze nu beslist allemaal voor echt wedergeboren kinderen moeten houden. En als de Heere dat niet beveelt, dan is het toch zeker hoogmoed als we ze nu toch maar voor wedergeboren aanzien?

Zie, zoo dacht dr Schippers en heel velen met hem.

Maar zie, nu was dr Schippers tot het inzicht gekomen, dat hij deze woorden nooit goed had begrepen!

Onder leiding van ds Bouwmeester was hem eindelijk het voor hem zoo lang verborgen gebleven geheim van deze — in onze onnoozelheid zouden we zeggen: zoo heel simpele — woorden ontsluit!

Wat hem dan als een geheel nieuw licht in de ziel was gevallen?

Men hoore:

„De woorden „krachtens de belofte Gods te houden is voor wedergeboren“ — aldus dr Schippers en zijn paedagoog in dezen, ds Bouwmeester — spreken niet van een menselijke onderstelling, welke men gevonden heeft door logische redeneering en uitbouw van dogmatische stellingen waardoor men tot een groote waarschijnlijkheid van de wedergeboorte vóór den Doop van kinderen des Verbonds kan komen, maar willen er op wijzen, dat Gods heilsbelofte, met het daaraan verbonden bevel tot oefening van de verbondsgemeenschap in het sacrament, zoo vast en trouw en zoo rijk van inhoud is, dat wij, haar geloovig aanvaardende, de kleine kinderen der geloovigen moeten houden voor wedergeboren.“

En omdat de zaken zóó staan — aldus dr Schippers en ds Bouwmeester — moeten we nu zeggen, „dat de formule „krachtens de belofte Gods te houden voor wedergeboren“ niet anders dan een bejegening is, welke over het tijdstip der wedergeboorte geen uitspraak doet, maar ons eenerzijds zegt, dat wij het zaad des verbonds, als erfgenaam van de belofte der Goddelijke genade, hebben te houden voor wedergeboren, doch anderzijds ons ook noopt om bij de bediening der verzoening ten volle rekening te houden met wat de Schrift ons leert aangaande de bediening des ver-

bonds en over het verborgen zijn van wijze en tijd der wederbaring“.

Zie, in deze woorden is vervat het nieuwe inzicht van dr Schippers, dat hij, onder de leiding van ds Bouwmeester, van het houden voor wedergeboren mocht gewinnen.

Voor dat we de ommezwaai van dr Schippers op grond van deze nieuw verworven wijsheid nader bezien, willen we eerst een paar opmerkingen maken over deze op boven aangegeven wijze in elkaar gezette en den volke bekend gemaakte constructie.

En we wijzen er dan allereerst op, dat die laatste zin toch wel heel akelig rammelt. Als men hem langzaam leest, kan zelfs een kind dat wel hooren.

De formule zegt immers volgens dr Schippers, in dit opzicht lezend, construeerend en poneerend onder curatele van ds Bouwmeester:

„e n e r z i j d s dat we de kinderen voor wedergeboren, dus voor kinderen, die reeds wedergeboren zijn, hebben te houden; „d o e h“

„a n d e r z i j d s, dat we dat toch ook weer niet moeten doen, omdat we er niets van af weten, wanneer de Heere de kinderen wederbaart.“

Dit is de eerste opmerking.

En de tweede wil ik geven in een prachtige en juiste vergelijking, welke iemand eens uitdacht om de gepastheid, waarheid en schoonheid van deze constructie te beproeven.“

Dr Schippers — onder directie en in coöperatie van ds Bouwmeester, zegt:

We weten er feitelijk niets van wanneer de Heere de kinderen wederbaart en houden deze onze onkunde steeds voor oogen.

Maar uitgaande van het feit, dat Gods heilsbelofte, met het daaraan verbonden bevel tot oefening van de verbondsgemeenschap in het sacrament, zóó buitengewoon vast en trouw en zoo rijk van inhoud is, houden we, die belofte geloovig aanvaardende, de kleine kinderen voor reeds wedergeboren.

Welnu, zoo luidde de bedoelde vergelijking, stelt U zich eens een bruidegom voor, die op zijn trouwdag een gouden ring aan den rechter ringvinger van zijn vrouw schuift als zegel en onderpand van zijn trouwbelofte en die daarbij deze woorden zou spreken:

„De belofte, welke ik thans in Uw aller tegenwoordigheid aan mijn vrouw geef, deze belofte, met het daartoe behorende en daaraan verbonden bevel tot oefening van de huwelijksgemeenschap is zoo „vast“ en zoo „trouw“ en zoo „rijk“, dat elk van U die hier tegenwoordig is en van deze plechtige belofte-afliegging getuige werd, mijn vrouw van nu af moet „houden voor“ een aanstaande moeder, d.i. voor een reeds in verwachting zijnde, reeds ontvangen hebbende, moeder en dus aanstonds kleertjes dient te breien, cadeautjes te koopen, een verpleegster te bespreken.“

Stelt U zich vervolgens voor, dat deze zoo oreerende bruidegom zou merken, dat hij iets heel dwaas en indecens had gezegd en daarom en daarna zijn zeer vreemde woorden zou probeeren goed te maken met een nieuwe toespraak van dezen inhoud:

„Geachte aanwezigen: laat er geen misverstand tusschen U en mij ontstaan: ik bedoelde tóch eigenlijk niet datgene te zeggen wat ik in feite gezegd heb! U moet mijn woorden niet zoo precies en niet zoo „eng“ opvatten, dat ik werkelijk zou bedoeld hebben, dat het genoemde nieuwe leven in mijn vrouw in feite reeds verwekt zou zijn. Ik wilde U alleen maar vragen of U mijn jonge vrouw als een „in verwachting zijnde“ vrouw wilt BEJEGENEN! Het was mijn bedoeling U alleen maar te zeggen, dat de door mij aan-

1) Zie „De Heraut“ van 24 Sept. 1944.

2) Deze iemand is Ds H. J. Schilder, men zie „Reformatie-stemmen“ 1e Jaargang No. 10 en 11, 4 en 18 Jan. 1945.